

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia Paedagogica VI (2016)

ISSN 2299-2103

Sławomir Olszewski

Prof. dr hab. Bronisław Urban (1942–2014)

W Katedrze Pedagogiki Specjalnej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie (od 1 października 1999 roku Akademii Pedagogicznej) prof. Bronisław Urban był zatrudniony w latach 1994–2000, najpierw na stanowisku adiunkta (1994–1997), a następnie na stanowisku profesora (1998–2000). Profesor prowadził zajęcia na studiach dziennych, zaocznych oraz podyplomowych, wypromował 42 magistrów pedagogiki specjalnej na studiach stacjonarnych i 33 na studiach niestacjonarnych.

W tym czasie pełnił funkcję członka Rady Katedry Pedagogiki Specjalnej. Uczestniczył w zebraniach pracowniczych, służył pracownikom Katedry swoim doświadczeniem i nowatorskim spojrzeniem, na pojawiające się w trakcie zmian organizacyjnych problemy (Akta osobowe Archiwum UP, Arch 1635/99).

Bronisław Urban urodził się 27 lipca 1942 roku w Radgoszczy na ziemi tarnowskiej. Całe swoje naukowe życie profesor Urban związany był z Uniwersytetem Jagiellońskim. W 1966 roku, bezpośrednio po ukończeniu studiów pedagogicznych na Uniwersytecie Jagiellońskim i obronie pracy magisterskiej, został zatrudniony w charakterze asystenta w Katedrze Pedagogiki UJ. Tytuł doktora nauk humanistycznych uzyskał w 1972 roku. Napisana pod kierunkiem Jana Konopnickiego praca doktorska dotyczyła niedostosowania społecznego młodzieży. W tym też czasie awansował na stanowisko adiunkta w Instytucie Pedagogiki UJ. Na podstawie ogólnego dorobku naukowego i przedłożonej rozprawy habilitacyjnej *Niedostosowanie społeczne w domach dziecka* w 1984 roku uzyskał tytuł doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki specjalnej. Natomiast w 1997 roku tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych. W 2000 roku objął stanowisko profesora zwyczajnego w Instytucie Pedagogiki UJ.

Profesor Bronisław Urban był organizatorem i długoletnim kierownikiem Zakładu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji w Instytucie Pedagogiki UJ

(1990–2012), pełnił również funkcję zastępcy Dyrektora Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego (1988–1996), a w latach 2000–2002 był jego dyrektorem.

Poza Uniwersytetem Jagiellońskim pracował również na innych uczelniach. Swoje życie zawodowe wiązał m.in. ze Studium Pedagogicznym AGH w Krakowie, Studium Psychologii i Pedagogiki na Politechnice Krakowskiej, Katedrą Pedagogiki Specjalnej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, Katedrą Pedagogiki Górnośląskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Kardynała A. Hłonda w Mysłowicach, z Pedagogium Wyższą Szkołą Nauk Społecznych w Warszawie, a także z Kolegium Nauczycielskim w Bielsku-Białej.

Zmarł 26 lutego 2014 roku, po ciężkiej i długotrwałej chorobie. Spoczął na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Prof. dr hab. Bronisław Urban wymieniany jest wśród najbardziej znaczących przedstawicieli współczesnej polskiej pedagogiki resocjalizacyjnej (Sękowska 1998: 60; Ambrozik 2006: 283; Konopczyński 2014: 10). Był uczniem Jana Konopnickiego, kontynuatorem i głównym reprezentantem stworzonej przez niego Krakowskiej Szkoły Pedagogiki Resocjalizacyjnej, która jak pisała Zofia Sękowska (1998: 60), „zasłużyła się opracowaniem licznych narzędzi diagnostycznych oraz pogłębianiem problematyki psychologicznej niedostosowania społecznego i resocjalizacji”.

Zainteresowania naukowe Profesora Urbana były zogniskowane wokół następujących zagadnień (Kowolik 2015: 60):

- niedostosowanie społeczne i zaburzenia w zachowaniu dzieci i młodzieży – rozmiary zjawiska, typologie, diagnozowanie, uwarunkowania i profilaktyka,
- profilaktyka w instytucjach wychowawczych i środowisku lokalnym,
- doskonalenie instytucji resocjalizacyjnych w oparciu o nowe koncepcje teoretyczne i metodyczne.

W ramach wymienionych zagadnień Profesor Bronisław Urban podejmował różnego rodzaju działania łączące rozległy zamysł teoretyczny z poczynaniami o charakterze empirycznym. Znalazło to swój wyraz przede wszystkim w publikacjach naukowych, których Bronisław Urban był autorem lub też współautorem (por. dołączony wykaz wybranych publikacji prof. B. Urbana). Zwracał w nich uwagę zarówno na socjologiczny, jak i psychologiczny wymiar niedostosowania społecznego, a także przestępczości. Wskazywał na znaczenie uwarunkowań tych zjawisk, mających źródła w anomijnym charakterze społeczeństwa okresu transformacji ekonomiczno-społecznej, relatywizmie moralnym i współczesnych ideologiach, z postmodernizmem na czele (Urban 2000). Nie umniejszał przy tym znaczenia zmiennych osobowościowych, takich jak typ kontroli, samoocena, i środowiskowych – postaw rodzicielskich i typu kontroli rodzicielskiej, interakcji emocjonalnych w rodzinie, relacji między rodziną a szerszym środowiskiem lokalnym, wpływu grup rówieśniczych (Urban 2000).

Skuteczność działań profilaktycznych i terapeutycznych profesor Urban upatrywał w przyjęciu ścisłego określenia samego pojęcia niedostosowania społecznego i stosowania wobec niego jednolitych kryteriów diagnostycznych (Urban 2001: 302).

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na dokonania Profesora Urbana dotyczące typologii (szczególnie zaś empirycznej weryfikacji zachowań niekonsekwentnych) i diagnozowania niedostosowania społecznego. Bronisław Urban współuczestniczył pod kierunkiem Jana Konopnickiego w zaadaptowaniu na bazie tzw. koncepcji Stotta-Konopnickiego do potrzeb diagnostycznych w naszym kraju arkusza Dukinfielda H. Stotta, natomiast w późniejszych latach dokonał adaptacji zespołu technik badawczych Thomasa M. Achenbacha, w celu zastosowania ich w badaniach nad rozmiarami i rodzajami zaburzeń w zachowaniu dzieci i młodzieży.

Profesor Urban zwracał uwagę, iż „zasadniczym warunkiem skuteczności wszelkiej profilaktyki i terapii jest wczesna diagnoza, dająca możliwość określenia genezy i rozmiarów społecznego niedostosowania w poszczególnych środowiskach wychowawczych, ustalenia jego rodzajów i doboru adekwatnych form, metod terapii” (Urban 2001: 307).

Na bazie dokonań diagnostycznych kierowanego przezeń zespołu badawczego i profilaktyczno-terapeutycznego wskazywał na mankamenty działań podejmowanych w przypadku niedostosowania społecznego, podkreślając brak badań diagnostyczno-selekcyjnych, obejmujących szeroki ogół dzieci i młodzieży, niesłuszne redukcje oddziaływań resocjalizacyjnych do resocjalizacji zakładowej, brak zróżnicowania oddziaływań resocjalizacyjnych ze względu na typ i stopień przejawianych zaburzeń, niewielką popularność rozwiązań alternatywnych w porównaniu z tradycyjnymi formami resocjalizacji opartymi na ograniczaniu wolności, brak specjalistycznych instytucji funkcjonujących w środowiskach lokalnych (Urban 2001).

Profesor Urban odwołując się do krajowych doświadczeń i zagranicznych rozwiązań zwracał uwagę na potrzebę stworzenia skutecznego, skoordynowanego systemu profilaktyki w środowisku lokalnym, opartego na mocnych teoretycznych i empirycznych podstawach. Systemu, który bazując na integracji młodzieży przejawiającej zaburzenia w zachowaniu z rówieśnikami w środowisku lokalnym mógłby stanowić alternatywę dla systemów instytucjonalnych opierających się na pozbawianiu wolności (Urban 1997).

Profesor był autorem i recenzentem licznych prac naukowych z zakresu pedagogiki specjalnej, przede wszystkim zaś pedagogiki resocjalizacyjnej. Twórczość Profesora Urbana świadczy o szerokiej erudycji autora, nie unikającego odniesień do zagranicznej literatury przedmiotu, ukazującego analizowane treści w szerokim kontekście zjawisk współczesnego świata. Przy tej okazji warto zwrócić uwagę również na popularyzatorski aspekt działań podejmowanych przez Profesora Urbana, obok rozpowszechnienia typologii Thomasa M. Achenbacha, opracowania procedur zastosowania ich w diagnozie, profesor Urban spopularyzował w Polsce teorię napięcia w opracowaniu Roberta Agnew (Urban 2000). Profesor Urban był również

współautorem podręczników akademickich prezentujących dorobek i najnowsze osiągnięcia pedagogiki resocjalizacyjnej (*Profilaktyka i resocjalizacja młodzieży* – współredaktor: Franciszek Kozaczuk, Rzeszów 1997, 2001, 2004; *Resocjalizacja: teoria i praktyka pedagogiczna t. 1 i t. 2* – współredaktor: Jan M. Stanik, Warszawa 2008).

Zainteresowania naukowe oraz doświadczenie zawodowe Profesora znalazły swój wyraz również w podejmowanej przez Niego działalności organizacyjnej.

Profesor Bronisław Urban był zastępcą Przewodniczącego, potem Sekretarzem Naukowym Komisji Nauk Pedagogicznych PAN (oddział w Krakowie). Oddział ten został powołany w 1957 roku „celem integrowania środowiska naukowego Krakowa, aktywizowania go do twórczej pracy naukowej, inicjowania badań naukowych oraz wdrażania i upowszechniania ich wyników”, (<http://www.krakow.pan.pl/historia/>). Profesor pełnił również funkcję prezesa Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego.

W latach 1978–1990 był członkiem Zespołu Dydaktyczno-Wychowawczego Pedagogiki Specjalnej przy Ministrze Oświaty i Wychowania (Kowolik 2015: 62).

Bronisław Urban od 1997 roku był członkiem Zespołu Pedagogiki Specjalnej Centralnego Ośrodka Metodycznego Studiów Nauczycielskich (Kosętko 2010: 71). Do zadań tego ośrodka należało: „prowadzenie prac mających na celu doskonalenie form i metod procesu dydaktycznego w uczelniach kształcących nauczycieli, analizowanie planów i programów studiów, dokonywanie analiz i ocen procesu dydaktycznego, określanie roli i miejsca przedmiotów pedagogiczno-psychologicznych w kształceniu nauczycieli, organizowanie konferencji naukowych, szkół dydaktycznych, posiedzeń zespołów kierunkowych, inicjowanie opracowań podręczników, skryptów, przewodników metodycznych, redagowanie i wydawanie „Problemów Studiów Nauczycielskich”, „Biuletynu Informacyjnego COMSN” i po konferencyjnych materiałów naukowych (Kosętko 2010: 70).

Bronisław Urban opracował wraz z zespołem autorskim na życzenie MEN w ramach prac badawczych Ośrodka część *Raportu o kształceniu nauczycieli w wyższych szkołach pedagogicznych i uniwersytetach* dotyczącą pedagogiki resocjalizacyjnej (Kosętko 2010: 73). W tym miejscu wśród pełnionych przez Profesora Urbana funkcji wymienić należy także członkostwo w Komisji ds. Stopni Zawodowych, następnie kierowanie Komisją Kwalifikacyjną Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Krakowie, a także udział w pracach utworzonej przy Ministrze Edukacji Narodowej Rady ds. Kształcenia Nauczycieli.

Profesor był również rzeczoznawcą w powołanym przez Senat RP zespole ds. reformy systemu resocjalizacji nieletnich (<http://www.uj.edu.pl/universytet-z-collegium-medicum/in-memoriam>).

Istotną częścią działalności organizacyjnej Profesora Urbana był udział w pracach Zespołu Pedagogiki Specjalnej przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN, następnie przewodniczenie reprezentującemu środowisko pedagogów resocjalizacyj-

nych w Polskiej Akademii Nauk Zespołowi Pedagogiki Resocjalizacyjnej¹. Zadania tego zespołu koncentrują się wokół problematyki kształcenia pedagogów resocjalizacji i dotyczą opracowania raportu nt. specyfiki i potrzeb w zakresie kształcenia; analizy planów i programów nauczania przedmiotów z zakresu pedagogiki resocjalizacyjnej i profilaktyki społecznej, analizy standardów kształcenia na różnych kierunkach studiów, analizy Krajowych Ram Kwalifikacji, kompetencji studentów oraz celów i efektów kształcenia, na uczelniach wyższych w Polsce, analizy planów i programów nauczania realizowanych w ramach specjalności resocjalizacja na I i II stopniu kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, opracowania metodologicznych aspektów projektu, m.in. w obszarze propozycji analizy sylabusów, gromadzenia i interpretowania danych oraz ich kodowania, a także studenckich praktyk pedagogicznych (<http://pedagogium.pl/o-nas>).

Profesor Bronisław Urban zainicjował powstanie czasopisma naukowego „Resocjalizacja Polska”. Pełnił w nim funkcję przewodniczącego Rady Naukowej. Był również redaktorem naczelnym rocznika pedagogicznego „Edukacja, Wychowanie, Resocjalizacja” wydawanego w Kolegium Nauczycielskim w Bielsku-Białej.

Dzieło Profesora Bronisława Urbana to przykład upominania się o podmiotowe traktowanie człowieka, humanizmu w kreowanych procedurach i zasadach postępowania pedagogicznego oraz odgrywania roli nauczyciela-mistrza w obszarze pedagogiki resocjalizacyjnej” (Bałandynowicz 2011: 11).

Zasługi Profesora Bronisława Urbana i znaczenie Jego działań w kształtowaniu polskiej pedagogiki specjalnej są bezsprzeczne – nie sposób opisać je w pełni bez uwzględnienia jeszcze jednego czynnika. Ten czynnik stanowią studenci, uczniowie, współpracownicy Profesora Urbana. Profesor Bronisław Urban przez prawie pół wieku pracy zawodowej był dla wielu osób nauczycielem, promotorem, recenzentem podejmowanych przez nich działań, autorytetem, mistrzem, również przyjacielem. Pomagał im nakreślać cele, sugerował kierunek działań, poszerzał horyzonty, służył swoją wiedzą i mądrością. Wielu spośród Jego uczniów stało się/stanie się mniej lub bardziej świadomymi kontynuatorami działań Profesora. O dziele Profesora Bronisława Urbana w najdoskonalszy sposób świadczą i świadczyć będą działania Jego studentów, Jego uczniów i współpracowników.

Literatura

Akta osobowe Archiwum UP, Arch 1635/99.

Ambrozik W. (2006), *Pedagogika resocjalizacyjna*, [w:] B. Śliwerski (red.), *Pedagogika*, t. 3, Gdańskie Wydawnictwo Pedagogiczne, Gdańsk.

Bałandynowicz A. (2011), *Osiągnięcia profesora zw. dr. hab. Bronisława Urbana w pracy naukowo-badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej*, [w:] *Tożsamość osobowa dewiantów a ich reintegracja społeczna*, A. Kieszowska (red.), Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków.

¹ Wcześniej – Sekcji Pedagogiki Resocjalizacyjnej przy Zespole Pedagogiki Społecznej Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN.

- Konopczyński M. (2014), *Wstęp*, „Resocjalizacja Polska”, 8, 9–11.
- Kosętko H. (2010), *Zespół Pedagogiki Specjalnej COMSN i jego wkład w rozwój pedagogiki specjalnej*, [w:] *Krakowska pedagogika specjalna*, J. Wyczęsany, E. Dyduch (red.), Wydawnictwo Naukowe UP, Kraków.
- Kowolik P. (2015), *Mistrz polskiej resocjalizacji. Bronisław Urban (1942–2014) w pierwszą rocznicę śmierci*, „Alma Mater. Miesięcznik Uniwersytetu Jagiellońskiego”, 171–172, 60–63.
- Sękowska Z. (1998), *Wprowadzenie do pedagogiki specjalnej*, Wydawnictwo WSPS, Warszawa.
- Urban B. (1997), *Zachowania dewiacyjne młodzieży*, Wydawnictwo Uniwersytet Jagielloński, Kraków.
- Urban B. (2000), *Zaburzenia w zachowaniu i przestępczość młodzieży*, Wydawnictwo Uniwersytet Jagielloński, Kraków.
- Urban B. (2001), *Pedagogika osób niedostosowanych społecznie*, [w:] *Pedagogika specjalna*, W. Dykciak (red.), Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.

Netografia

- <http://pedagogium.pl/o-nas/zespole-pedagogiki-resocjalizacyjnej-komitetu-nauk-pedagogicznych.html>
- <http://www.krakow.pan.pl/historia/>
- http://www.uj.edu.pl/universytet-z-collegium-medicum/in-memoriam/lista-pamieci?p_p_id=56_INSTANCE_Sg59wTiMMCTi&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-3&p_p_col_count=1&groupId=10172&articleId=72344428

Wykaz wybranych publikacji prof. dra hab. Bronisława Urbana

Monografie autorskie

- Urban B. (1982), *Niedostosowanie społeczne w domach dziecka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Urban B. (1993), *Wybrane zagadnienia teorii wychowania*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki, Kraków.
- Urban B. (1995), *Zachowania dewiacyjne młodzieży*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków (wyd. II – 1997; wyd. III – 1999; wyd. IV – 2000).
- Urban B. (2000), *Zaburzenia w zachowaniu i przestępczość młodzieży*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Urban B. (2005), *Zachowania dewiacyjne młodzieży w interakcjach rówieśniczych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Urban B. (2012), *Agresja młodzieży i odrzucenie rówieśnicze*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Prace pod redakcją

- Kozaczuk F., Urban B. (red.) (1997), *Profilaktyka i resocjalizacja młodzieży*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów (wyd. II – 2001; wyd. III – 2004).
- Kubik W., Urban B., (red.) (2005), *Uwarunkowania i wzory marginalizacji społecznej współczesnej młodzieży*, Materiały z konferencji z okazji setnej rocznicy urodzin i dwudziestej piątej rocznicy śmierci profesora Jana Konopnickiego, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum”, Kraków.

- Urban B. (red.) (1990), *Profilaktyka społeczna i resocjalizacja młodzieży w środowisku otwartym*. Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego w dniach 23–24 listopada 1987 r., „Zeszyty Naukowe UJ”, 12, Kraków.
- Urban B. (red.) (1998), *Problemy współczesnej patologii społecznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Urban B. (red.) (2001), *Dewiacje wśród młodzieży: uwarunkowania i profilaktyka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2001.
- Urban B. (red.) (2001), *Społeczne konteksty zaburzeń w zachowaniu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Urban B. (red.) (2004), *Profilaktyka społeczna i resocjalizacja młodzieży: skrypt dla studentów pedagogiki resocjalizacyjnej*, Wydawnictwo Górnośląskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Kardynała A. Hłonda, Mysłowice.
- Urban B. (red.) (2007), *Adekwatność polskiego systemu penitencjarnego i resocjalizacyjnego do współczesnych rozmiarów i rodzajów przestępczości*, Wydawnictwo Górnośląskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej imienia Kardynała A. Hłonda, Mysłowice.
- Urban B. (red.) (2010), *Aktualne osiągnięcia w naukach społecznych a teoria i praktyka resocjalizacyjna*, Wydawnictwo Górnośląskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Kardynała A. Hłonda, Mysłowice; Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków.
- Urban B., Barczyk P.P. (red.) (2014), *Agresja i przemoc w środowiskach i instytucjach*, Wydawnictwo Górnośląskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Kardynała A. Hłonda, Mysłowice.
- Urban B., Konopczyński M. (red.) (2012), *Profilaktyka i probacja w środowisku lokalnym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Urban B., Stanik J.M. (red.) (2008), *Resocjalizacja: teoria i praktyka pedagogiczna*. T. 1, Wydawnictwo Naukowe PWN, Pedagogium Wyższa Szkoła Pedagogiki Resocjalizacyjnej, Warszawa.
- Urban B., Stanik J.M. (red.) (2008), *Resocjalizacja: teoria i praktyka pedagogiczna*. T. 2, Wydawnictwo Naukowe PWN, Pedagogium Wyższa Szkoła Pedagogiki Resocjalizacyjnej, Warszawa.
- Polak K., Urban B. (red.) (2003), *Edukacyjne wyzwania w krajach postkomunistycznych: (materiały z międzynarodowej konferencji naukowej, Kraków 10–11 maja 2002 roku)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

Wybrane artykuły

- Urban B. (1971), *Edukacyjne wyzwania w krajach postkomunistycznych: (materiały z międzynarodowej konferencji naukowej, Kraków 10–11 maja 2002 roku)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków. *Niekonsekwencje jako rodzaj społecznego niedostosowania*, „Rocznik Pedagogiczny PAN”, 1.
- Urban B. (1972), *Poziom intelektualny dzieci społecznie niedostosowanych*, „Biuletyn TWWP”.
- Urban B. (1972), *Przydatność syndromu niekonsekwencji arkusza diagnostycznego D.H. Stotta w określaniu rodzaju i wykrywaniu przyczyn społecznego niedostosowania dzieci*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Psychologiczno-Pedagogiczne”, 17.
- Urban B. (1973), *Rozmiary i rodzaje społecznego niedostosowania na terenie województwa zielonogórskiego*, Wydawnictwo Kuratorium w Zielonej Górze, Zielona Góra.
- Urban B. (1975), *Rozmiary i rodzaje niedostosowania społecznego w domach dziecka*, „Rocznik Pedagogiczny PAN”, t. III.

- Urban B. (1979), *Współwystępowanie symptomów wrogości i zahamowania u dzieci społecznie niedostosowanych*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Psychologiczno-Pedagogiczne”, 30.
- Urban B. (1975), *Znaczenie zgodności danych z obserwacji przy ustalaniu rodzaju społecznego niedostosowania dzieci*, „Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych PAN Oddział w Krakowie”, XX.
- Urban B. (1980), *Trafność diagnozy społecznego niedostosowania w świetle badań katamnestycznych*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Psychologiczno-Pedagogiczne”, 32.
- Urban B. (1981), *Rozmiary i rodzaje społecznego niedostosowania a przejawy przestępczości młodzieży z zakładów poprawczych*, „Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych”, XXVII.
- Urban B. (1985), *Diagnoza i selekcja dzieci społecznie niedostosowanych*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, 10.
- Urban B. (1987), *Teorie psychologiczne i koncepcje badawcze społecznego niedostosowania*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Pedagogiczne”.
- Urban B. (1988), *Jan Konopnicki (1905–1980)*, „Szkoła Specjalna”, 4.
- Urban B. (1989), *Założenia poznawczych teorii osobowości w interpretacji społecznego niedostosowania*, „Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych”, XLII.
- Urban B. (1989), *Problem badania wyników i ocena postępów resocjalizacji*, [w:] *Zakład poprawczy – koncepcje i rzeczywistość. Materiały z sympozjum naukowego*, Krynica 12–13 maja 1987.
- Urban B. (1989), *Profilaktyczno-resocjalizacyjna funkcja szkoły*, [w:] *Profilaktyka społeczna i resocjalizacja młodzieży w środowisku otwartym: materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego w dniach 23–24 listopada 1987 r.*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego”, 12.
- Urban B. (1990), *Teoretyczno-metodologiczne wyznaczniki tworzenia lokalnego systemu profilaktyki społecznej*, [w:] *Profilaktyka społeczna i resocjalizacja młodzieży w środowisku otwartym: materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego w dniach 23–24 listopada 1987 r.*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego”, 2.
- Urban B. (1991), *Profilaktyka społeczna w środowisku lokalnym a proces uspołecznienia szkoły*, „Rocznik Pedagogiczny PAN”.
- Urban B. (1992), *Słownictwo wychowanków opiekuńczych i resocjalizacyjnych*, „Rocznik Pedagogiki Specjalnej”.
- Urban B. (1992), *Zachowania dewiacyjne młodzieży stwierdzone metodą self-report*, „Rocznik Pedagogiki Specjalnej” (współautor: Krzysztof Zajczkowski).
- Urban B. (1993), *Ograniczanie patologii społecznej młodzieży poprzez oddziaływania profilaktyczne w środowisku lokalnym*, [w:] *Edukacja osób niepełnosprawnych*, A. Hulek (red.), Komitet Nauk Pedagogicznych PAN.
- Urban B. (1995), *Trendy w przestępczości światowej i strategii prewencyjne (1975–1986)*, „Opieka, Wychowanie, Terapia”, 3.
- Urban B. (1996), *Zachowania dewiacyjne młodzieży – rozmiary zjawiska i profilaktyka w środowisku lokalnym*, „Roczniki Pedagogiki Specjalnej”, 7.
- Urban B. (2001), *Kryteria, mechanizmy i konsekwencje odrzucenia dziecka przez grupę rówieśniczą*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Pedagogiczne”, 28.

- Urban B. (2001), *Modele oddziaływań środowiska w procesie patologizacji zachowania młodzieży*, „Piotrkowskie Studia Pedagogiczne”, 8.
- Urban B. (2002), *Represywne i resocjalizacyjne modele ograniczania przestępczości*, „Nauczyciel i Szkoła”, 3–4.
- Urban B. (2003), *Uwarunkowania i możliwości ograniczania patologii społecznej w środowisku młodzieżowym*, „Auxilium Sociale”, 1.
- Urban B. (2003), *Zmienność kryteriów zachowań dewiacyjnych*, „Auxilium Sociale”, 1.
- Urban B. (2004), *Wzmacnianie procesu destygmatyzacji ex-dewianta jako warunek readaptacji społecznej*, „Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych”, 57.
- Urban B. (2005), *Pedagogika osób niedostosowanych społecznie*, [w:] Pedagogika specjalna, W. Dykik (red.), Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.
- Urban B. (2006), *Kulturowe kryteria definiowania zachowań dewiacyjnych*, „Pedagogika Społeczna”, 3.
- Urban B. (2008), *Procesy interakcyjne w grupie rówieśniczej jako determinanty odrzucenia i agresji*, „Rocznik Komisji Nauk Pedagogicznych”, 61.
- Urban B. (2008), *Przestępczość młodzieży polskiej na przełomie tysiącleci: rozmiary zjawiska, profilaktyka i resocjalizacja*, „Roczniki Ludowego Towarzystwa Naukowo-Kulturalnego”, 8.
- Urban B. (2009), *Wiedza o agresji jako podstawa skutecznej profilaktyki przestępczości gwałtownej*, „Probacja”, 1.
- Urban B. (2012), *Społeczność lokalna jako źródło zachowań dewiacyjnych i wsparcie dla działań profilaktyczno-resocjalizacyjnych*, „Nauczyciel i Szkoła”, 1.

Professor Bronisław Urban (1942–2014)

Abstract

Professor Bronisław Urban (1942–2014) was an employee of the Special Pedagogy Department in the years 1994–2000. Above all, though, throughout all his academic life he was connected with the Jagiellonian University.

The scientific achievements of professor Urban concentrate around the threats of social maladjustment and disorders in the behaviour of children and adolescents (range of the phenomenon, typologies, diagnosing, conditioning and prevention), prevention in educational institutions and local environment and around improving the functioning of the rehabilitative institutions based on new theoretical and methodical concepts.

Professor Bronisław Urban is mentioned among the most prominent members of the Polish modern rehabilitative pedagogy.

Keywords: rehabilitative pedagogy, social maladjustment, behaviour disorders, social prevention

Sławomir Olszewski

doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, adiunkt zatrudniony w Instytucie Pedagogiki Specjalnej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Jego zainteresowania naukowe dotyczą problematyki kształcenia uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, przejawów i uwarunkowań percepcji własnej przestrzeni życiowej, zachowań agresywnych dzieci i młodzieży z lekką niepełnosprawnością intelektualną, a także tożsamości pedagoga specjalnego.